

## **РОЛЬ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У РОЗВИТКУ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ**

**Шелева І.М.**

викладач дисциплін

професійної і практичної підготовки

Красноградського педагогічного фахового коледжу

КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради, м. Харків

Сучасна технологічна освіта орієнтована на розвиток та вдосконалення технологічних процесів, осучаснення виробничих стосунків, до яких включаються інформаційно-комунікаційні та інші прогресивні засоби і технології виробництва. Таке майбутнє для освіти є невизначеним. Оскільки швидкий розвиток світових технологій випереджає зміст шкільних програм, які потребують постійних змін швидше, ніж учні завершують шкільне навчання. Головна мета технологічної освіти полягає у формуванні технічно, технологічно і комп'ютерно освіченої особистості, підготовленої до життя й активної природовідповідної предметно-перетворювальної діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства, життєво необхідних знань, умінь і навичок ведення домашнього господарства і сімейної економіки, основних компонентів інформаційної культури здобувачів освіти, забезпеченні умов для їх професійного самовизначення, виробленні в них навичок творчої діяльності, вихованні культури праці, здійсненні допрофесійної та професійної підготовки за їх бажанням і з урахуванням індивідуальних можливостей [1, с.24].

Практика та результати наукових досліджень переконують, що наявність лише знань не є ознакою професійно успішної людини. Існує необхідність у побудові такої моделі навчання де є пріоритетним розвиток здобувача освіти, коли випускники закладу освіти можуть самостійно формувати стратегію подолання проблем, знаходити рішення у нестандартних ситуаціях. Такий варіант передбачає набуття мінімального досвіду у використанні знань під час вирішення завдань наближених до життєвої ситуації у певній галузі діяльності людини. Найбільший потенціал для реалізації такої освітньої моделі має трудове навчання .

Модель технологічної освіти, яка склалася за останні десятиріччя, необхідно переглянути. Це обумовлено тим, що походить швидкий розвиток технологій, які змінюють особливість виробничої діяльності

людини. Акценти зміщуються від матеріальних об'єктів до інтелектуальної власності та сфери обслуговування. Відповідно сучасний роботодавець ставить більш високі вимоги до фахівців у будь-яких галузях виробництва, а це формує якісно нові завдання освіти.

Технологічна освіта, як найгнучкіша складова виробничої культури набуває все більшої значущості. Це пояснює активний пошук стратегій її розвитку, який зараз триває, визначення методологічних засад її змісту й структури, педагогічних технологій досягнення й оцінювання очікуваних результатів, які відповідають запитам сучасного виробництва та його працівників.

Технологічна освіта, з одного боку, здійснює трансформацію національних і загальнолюдських цінностей соціокультурного досвіду сфери виробництва в особистісний досвід учнів, розвиває їхні творчі здібності в спорідненій діяльності, з другого, – забезпечує їхнє успішне професійне життя в умовах сучасного виробництва, розвиває здатність і готовність творити виробничу культуру власного народу, держави. Ефективне реформування української школи, стратегічний розвиток технологічної освіти має ґрунтуватися насамперед на історико-культурних традиціях українського народу, позитивних педагогічних здобутках – вітчизняних і розвинених країн світу з урахуванням соціальних й економічних чинників, актуальних потреб нації. Зміни у структурі виробничої сфери та технологічної освіти завжди історично взаємообумовлені.

У наш час активно формується новий тип проєктно-технологічної організаційної культури в усіх сферах життєдіяльності суспільства – виробничих та невиробничих. Процес трансформації традиційної «знаннєвої» парадигми в заявлену інноваційну особистісно орієнтовану повинен здійснюватися не через відкидання традиційної системи освіти і заміну її іншою, а через осмислення й збагачення за допомогою адекватного відтворення позитивних напрацювань, звільнення від властивих їй недоліків та паралельного введення інновацій відповідно до сучасних вимог. Для розбудови національної освіти важливо віднайти доцільну взаємодію традиційного досвіду (йдеться про відтворення актуальних сьогодні, перевірених часом ціннісних традицій) та нововведень, долаючи стійкість неефективних авторитарних традиційних форм і методів. Організація сучасного виробництва має проєктний (творчий) характер, а не переважно поопераційний (репродуктивний), як це було у технократичну індустріальну епоху. Воно організовується за структурою завершених циклів – проєктів,

спрямованих на отримання очікуваних результатів зі встановленими рамками часу, витрат засобів і ресурсів. Нова культура – проектно-технологічна – це ґрунт ствердження і розвитку гуманізму, демократії, національної свідомості, реалізації творчої діяльності. До того ж існує не менш нагальна потреба у формуванні адекватних її носіїв – нового типу сучасних працівників, зорієнтованих на здобуття реальності як предмета творіння і конструювання. Цей тип працівників ставиться до праці як до процесу, який надає смислу життя і задоволення я під час здійснення діяльності. Життя і робота у значній мірі об'єднуються. Праця для них стає способом самовираження. Новий тип людини керується у власних вчинках цінностями не лише індивідуальними, а й національними, загальнолюдськими. Людина прагне ствердитись як особистість, яка сама визначає у вільному виборі зміст і спрямування власної поведінки. Разом з тим особистість не лише є вільною, а й відповідальною за наслідки своєї діяльності, що змушує її співвідносити власні наміри й вчинки з вимогами та нормами суспільства. Новий мотивований тип діяльності розглядається вже не як праця, а як творчість. [4,с.80.]

Зрозуміло, що такі реалії вимагають формування нового світогляду спрямованого на розуміння і глибоке усвідомлення проблем планети і власної держави як проблем власної домівки і на здатність та готовність до розв'язання цих проблем на місцевому рівні. Тут і виявляється особлива місія освіти як визначального чинника культуротворчості суспільства, фактора гармонізації світу, сталого розвитку. Стає очевидним, що освіта є чимось значно більшим, аніж зведення її до тренування молодого покоління. Освіта має виходити за межі технічної підготовки й спрямовуватися на формування загальної культури суб'єктів процесу світотворення. Навчати означає тепер не передавати знання, формувати розум, що зберігає «інформацію», а – створювати умови для активного пошукувача знань, здатного до прийняття рішень, творчої діяльності, яка максимально зближує навчання, виховання і розвиток кожного здобувача освіти.

Проектно-технологічна культура виявляє цінності життєвого середовища, що спрямовують волю людини на розширення етичних меж конкретного закладу освіти, всього суспільства. Означена культура зумовлює процеси інтеграції, самоідентифікації та самоствердження, які сприяють зміцненню цілісності України. Оволодіння цією культурою дає змогу здобувачам освіти відчувати себе суб'єктами власних ідей, пошуків, рішень, суб'єктами, що здатні до вибору, трансформацій у сучасному світі. Найбільша трансформація сучасних суспільств полягає у сфері діяльності,

ставлень, відносин і поведінки. Нестабільність, динамізм життя суспільства, розширення діапазону людських занять, інноваційність діяльності у більшості професій стали головними ознаками нової епохи. Творчою силою інноваційних процесів є проектування і технології як компоненти проектно-технологічної культури. Проект, що висувається у сфері технологічної освіти стає інструментом формування перетворювальної культури здобувачів освіти, їх творчих здібностей та реального впливу на соціальність [8,с.3.]. Тому проектування як процес створення проекту та технології як засіб практичної реалізації проекту повинні стати предметом цілеспрямованого навчання всіх вихованців закладу освіти, у процесі якого народжується живе знання, а не якась мертва відчужена інформація.

Справжня освіта є «виключно людською діяльністю втручання у світ». Цінніше, усвідомлене оволодіння різними видами діяльності – реальна потреба постіндустріального суспільства, для якого найбільшим багатством є творчі зусилля людини. Практико-орієнтована технологічна освіта має вагомі потенційні можливості для стимулювання гуманістичної, інтегральної проектно-технологічної діяльності (у якій виявляється означена культура), спрямованої на самопізнання, самовизначення та самореалізацію. У процесі цієї діяльності здобувач освіти через інтелектуальні, емоційні, практичні та інтуїтивні дії розкриває свою індивідуальність, що має безпосередній вплив на розвиток суспільства.

Змістом технологічної освіти стають не тільки отримані знання про технології, а й сфера досягнень людства – мистецтво, традиції, досвід творчої діяльності, духовних цінностей, що сприяє формуванню інтеграційної сутності трудового навчання. Новий за своєю сутністю навчальний предмет, на нашу думку, дасть можливість відобразити у його змісті технологію не тільки як спосіб практичного перетворення природи та суспільства, суспільних відносин, а й як спосіб формування світу людської культури [8].

Дослідження проектно-технологічної культури як соціальної та педагогічної проблеми дає змогу зробити висновок, що актуальне сьогодні завдання творення культури нової доби повинно реалізовуватися значною мірою через загальноосвітні заклади, які покликані формувати її творців. Важливу роль у розв'язанні цієї проблеми має відіграти технологічна освіта, яку здобувачі освіти отримують у процесі особистісно орієнтованого трудового навчання, що поступово трансформується у предмет соціокультурного спрямування.

### Список використаних джерел

1. Бугаєвич І.В. Праця як навчальний предмет. Київ: Рад. шк., 1970. 98 с.
2. Ільченко І. Актуальні питання трудового і профільного навчання та професійної підготовки .*Трудова підготовка в закладах освіти*. 2002. №1.С.4-17.
3. Державний стандарт базової і повної загальної освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р., документ № 1392, чинний. «Офіційний вісник України» від 17 лютого 2012 року № 11. URL: [https://ru.osvita.ua/legislation/Ser\\_osv/76886/](https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/) (дата звернення : 23.08.2023).
4. Захаренко О.А. Слово до нащадків / уклад. Н.М.Чепурна. Черкаси: СПД Богданова А. М., 2006. 216 с.
5. Мачача Т.С. Проблема формування сутності поняття «проектно-технологічна культура. *Проблеми трудової і професійної підготовки*: зб. наук. праць / Національний педагогічний університет імені Драгоманова. Київ: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2010. Випуск 6. С. 120–125.
8. Сидоренко В.К. Проектно-технологічний підхід як основа оновлення змісту трудового навчання школярів. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2004. №1. С. 2-5.
11. Тхоржевський Д.О. Система трудового навчання: збірник статей за редакцією Д.О. Тхоржевського. Київ, Рад. шк., 1978. 142 с.

## ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

**Кудря О. В.**

кандидат педагогічних наук, доцент  
кафедри теорії і методики технологічної освіти  
Полтавського національного педагогічного  
університету імені В. Г. Короленка, м.Полтава

**Овсій Є. Г.**

аспірант кафедри теорії і методики технологічної освіти  
Полтавського національного педагогічного  
університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава

Підготовка майбутніх учителів технологій у реаліях розбудови Нової української школи є надзвичайно важливою. Від професіоналізму вчителя залежить якість реалізації завдання формування в учнів ключових